

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRT LETA
2 K.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 8 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Ali naj ostanemo „Kranjci“?

Z ranjnim Galletom, znanim lovecem in tipično figuro ljubljanskega mesta, so pokopali enega izmed tistih redkih ostankov pravih starih Kranjcev. Tako smo čitali vsaj v vseh slovenskih časopisih in nekaka tiha melanholija se je oprijela vseh tistih, ki igrajo s tolstim svojim palcem pod rodoljubno vzbočenim svojim trebuhom znani „circulus vitiosus“. Bil je koncilijanten mož, ki je vedno rad govoril svojo „kranjščino“, bil je dobrovoljen in je vedno volil s slovenskimi naprednjaki. Tako smo zopet brali in žal nam je bilo; žal nam je sedaj tembolj, ko so se razmere v Ljubljani — kakor kaže — splošno spremenile.

Pa mož — naj nam ne zameri naše zakasnele posmrtnice, govorili bomo o njem kot o mrtvecu zaslužen: samo dobro — je bil v resnici mož-poštenjak, človek, ki je bil dosleden „Kranjec“ in nikak slov. narodnjak, in njegova rodovina govori že slovenščino veliko slabše kot blagopokojnik. Večen mu spomin, večen mu mir! Nočemo ga buditi, budili bi radi druge, katerih je — mnogo!

Časopisi so pač pisali tedaj, da je bil to nekak redek ostanek iz tistih srečnih časov, ko še ni bilo Šusteršiča in ne Tavčarja, ko še ni vodil kranjskih Nemcev Eger in ljubljanskih ne Dzimsky. Časi so se zares temeljito predrugačili!

Težko in z naporom je najti danes v kranjski prestolnici moža-Nemca, ki bi v kranjski svoji dobrodušnosti govoril z drugim kot z inferijornim uslužbencem, slovenščino, še težje Nemca, ki bi volil z naprednjaki, in kranjski Nemci so zares temeljito preobrnil slavnoznani kranjski svoj kožuh.

Tudi na slovenski strani je mnogo spremenjenega. Costov ni več; pravih, pristnih Deschmannov in Schweigelov tudi ne več, imamo pa nebroj vnetih zagovornikov, neumornih braniteljev naših narodnih svetinj in naših svetih narodnih pravic, katerih obraze lahko vedno občudujemo v raznih ilustrovanjih naših časopisih in „spominih“, in katerih sinovi in hčere se morajo učiti v nemškem jeziku, bodisi v naših „slovenskih“ gimnazij nemških oddelkih, bodisi v Kalksburgu ali Notre-dame-institutih. In nekaj se nam zdi, se ni spremenilo, to je „Kranjec“ med nami se ne manjka. Zdeti se nam celo hoče, da zopet bujno napredujemo na kranjski podlagi.

Nekaj čisto naravnega nam je, da se na naših narodnih veseljah nemškutari več, kot slovensko govori;

tudi mirno čitamo in se celo čudimo, če gre kak zuan rodoljub ali planinec na ples nemškega šolskega ali nem. plan. društva, in če se časopisi zgražajo nad tem. Moj Bog, taka malenkost! In še celo, če naši prvaki in odborniki narodnih strank pred Slonom nemški kritikujejo mimoidoče! Kdo bi pisal o takih bagatelah! Glavno je, da so to vrli narodnjaki, ki so že tolikrat zastavili svojo glasno besedo za slovenski narod, in ki so odborniki in člani tolikih in tolikih narodnih društev. Če sem naroden, ostanem naroden, čeprav govorim japonski.

To so res lapalije, neznatnosti! Kdo se bo javno spodtikal nad tem, kako govori kak narodnjak v gostilni z natakarnjem, ali s komijem v prodajalni. Mi Slovenci smo miroljuben narod, ki hočemo v miru dobro shajati s svojimi someščani, ki pustimo vsakemu, naj govori svoj jezik, naj ima napis nad prodajalno v svojem jeziku, saj, če drugi nam to zabranjujejo, le kažejo, da so zrasli v nespodobnosti, da ne poznajo takta, skratka, da so malenkostni.

To je naziranje naših vodilnih krogov, to mišljenje ljubljanskih prvaških vrst, to kvintesenca ravnanja naših prvaških časopisov, ki se zdaleka razlikuje od pisanja iz časov bojevanja za velike naše narodne ideale. In to je, kar nam vsiljuje mnenje, da se „Kranjci“ med nami množe, ker se sistematično vzgajajo.

Čudni ta, toku časa neprimerni konservativizem na naši strani in napredovanje v narodnem oziru na drugi strani, ima za nas Slovence žalostne posledice. Ker smo popustljivi, se nam trgajo že pridobljene narodne pravice in posesti, ker se uklonimo mi, so naši narodni nasprotniki tem neizprosnejši, ker se poslužujemo tujega jezika, ne uvidimo nepotrebnosti znanja istega pri nas in tudi ne delamo na omejitve njegove veljave, ker znamo tuje jezike, tuji lahko mej nami žive, in ker smo miroljubni, jih podpiramo, saj rešpekt imamo pred tujim jezikom, in nič manjši rešpekt pred tuji. In mi narodno in gospodarsko zaostajamo, tuji živeli pa se repenči in množi mej nami, mi pa smo na lastni zemlji še vedno na drugem mestu, na mestu helotov.

Kako zelo ve vlada to izkoriščati, nam kaže pogled na vso našo upravo i na Kranjskem, kjer na vseh važnejših mestih prvačijo Nemci, kako nazadujemo, pa vse zadnje vladne nakane in namere v naši šolski upravi, in vsa zadnja vladna imenovanja v središču Slovenije. — Nemška nadutost si upa reklamirati pod vodstvom in pro-

tektoratom naše vlade mesta, na katerih so pod neugodnimi narodnimi razmerami sedeli kdaj Nemci ali slovenski odpadniki za svojo posest, in naš odpor je malenkosten — časniški, večina naših zastopnikov pa se usiljuje vladi, igra ž njo pod eno odejo, in to za vse kaj drugega kot za naše narodne pravice: za osebno in strankarsko korist.

Nočemo dolžiti voditeljev večine slovenske delegacije naravnost izdajstva nad slov. narodom, ali eno je gotovo, da je njihova klerikalna politika direktno protinarodna.

Spričo tega položaja je jasno, da je naš spas edino v narodnem radikalizmu v zdravem pomenu besede: Na slovenskih tleh mora biti Slovenec prvi in edini gospodar. In da to dosežemo, nam je treba neizprosnega boja in doslednega mirnega dela.

Miroljubnega Kranjca pa pošljimo v zaslužen pokoj! Zmagati moremo le kot odločni — Slovenci!

Peti vsesokolski zlet v Pragi.

Večkrat moramo čuti očitane, da so sokolski izleti in zleti le nekaka „parada“; Sokoli da se oblečejo v pestri sokolski kroj, se sestanejo v večjem ali manjšem številu, govore navdušene govore, se sprehajajo pred zbranim narodom, potem pa zopet — razidejo. Ni tako!

Sokolska misel je globoko zasnovana. Telesno, duševno in npravno vzgojo hoče podati svojemu narodu; poplemeniti narod — ji je namen, je učil oče Sokolstva, dr. Miroslav Tyrš. Ako naj hočemo doseči to, zamoremo le z nepretrganim, vztrajnim in sestavnim delom. Napravimo v tem delu le eno vrzel, pa se pomaknemo za sto korakov nazaj, potem ko smo bili storili enega naprej.

Ako torej stopamo od časa do časa pred narod, ne storimo tega zategadelj, da kažemo javnosti sebe, ampak da pred vso javnostjo doprinesemo dokaz, da smo delali in koliko smo delali. Najmanjši nastop v javnosti zahteva mnogo nasebične požrtvovalnosti; kdor tega ne veruje, pridi v naše telovadnice in glej! Minejo tedni, meseci — a načelnik pravi, niste še godni za nastop in minejo leta, preden zamoreš reči o sebi: sem Sokol! Res je, da je temelj sokolski vzgoji: telovadba. Toda telovadimo zaradi duha in duše svoje. Vzgojiti krep-

LISTEK.

V megli.

Spisal A. R. P.

(Dalje.)

VI.

To je bilo zunaj, a znotraj ni bilo tako. Spomini, ki so bili poprej čisto rahli, so dobili tekom časa nepričakovano mladostno moč. Kakor se razživi mlad bolnik po dolgi, mučni bolezni, tako so se ti polagoma razživili. To je pač tako v življenju, da človek ne spozna samega sebe ob pravem času, da spozna tisto, kar mu je res pri sre, šele takrat, ko je minilo.

Rutarju je bilo postalo mahoma življenje neznosno in vsa stvar je bila tem hujša, ker jo je moral prenašati sam in skrivoma in ni imel nikogar, s komer bi vsej lahko govoril in se posvetoval o tem, kar ga je mučilo in kar je hotelo jasnosti. Mati je bila za to neprimerna, Minka je bila sama vzrok vsega, a drugovi so bili resni, že večinoma oženjeni in takim mladeniškim izjavam bi se bili pač najbrž po njegovem mnenju smejali. In tako je živel sam v isti nejasnosti, v isti megli, kakor v davnih letih.

Včasih mu je bilo tako, kakor takrat, ko je videl Maro prvič, kar sta se bila razšla, v družini s tujim moškim. Spominjal se je vsega tako natančno, kakor bi se bilo dogodilo prejšnji dan. Nekega dne večera je bilo to, proti koncu meseca oktobra, ko je prišla Mara v družini tujega moškega po prečni ulici na trg. Sam je stal na vogalu, in ko jo je zagledal tako, ga je obšlo čustvo, ki ga še ni bil okusil vse življenje. Razklenil bi bil roke na široko, odprl bi usta in bi zaklical, ampak glasu bi ne bilo iz prsi. Oči bi strmele nekam, iz obraza bi se izgubila zadnja kaplja krvi, ljudje bi se zbrali okrog in bi gledali mrliča. Sedel bi menda potem, z rokami bi zakril lica, ampak bi ne jokal in tudi ne krel. Nema boleš leži sredi srca, neumljiva ali brezmerena.

Tako čustvo ga je obšlo že parkrat in iz njega se je rodilo temno domnevanje.

„To je ona, ista, Mara!“ — je vzkliknil nekoč, ko je prišel od Minke, ki je sedela v svoji sobi in igrala citre.

„Jaz sem slepec!“ — je nadaljeval potem. „Ime ji je Marija — tudi ona je bila Marija! piše se Kastelic — tudi ona se je pisala Kastelic!“

In tisti večer je hotel govoriti z njo še enkrat, ali bilo je že pozno, in vrata v njeno sobo so bila zaprta.

Noč, ki je nato sledila, mu je bila nemirna, prepletena z divjimi sanjami, a do jutra se je vse poglobilo.

Kakor bi bil prepredel vse sree razum, tako so bile vse misli trezne in premišljene in istotake so bile tudi besede.

Zjutraj — na Sveti dan je bilo — ko se je mudila še mati v cerkvi, je prosil služkinjo naj pokliče Minko v srednjo sobo. Sam jo je že čakal tam, sedel je pri oknu tako, da ga je napol zakrivala težka temnoročnata gardina.

Minka je prišla počasi v temnordeči spalni obleki in se ustavila sredi sobe.

„Kaj bi radi?“

„Sedite,“ — jo je prosil — „sedite!“

Sedla je v naslonjač, ki je stal daleč od okna, kjer je sedel on, baš v nasprotnem kotu sobe. Naslonila se je, roke je prekrizala na prsih in gledala popolnoma mirno vanj.

Zganil se je nekoliko, malo je sklonil glavo in roke krčevito stegnil od sebe.

„Glejte,“ — je rekel — „meni ne dajo miru spomini na tisto žensko, ki sem jo res ljubil. Zdaj, kar ste vi tukaj, živim kakor v sanjah. Včasih mislim, da ste to vi, zakaj tudi njej je bilo ime Marija in pisala se je prav tako kakor vi, bila je prav kakor vi...“

Čulo se je, kakor da bi bil stavek nedokončan, in bi hotel Rutar še govoriti, a prenehal je nenaadoma.

„Bože moj,“ — je zaklicala Minka z rahlim smehom na obrazu in v glasu — „koliko je med Slovenci žensk, ki jim je ime Marija in se tako pišejo. Ah, in ko-

kega, vedrega duha zamoremo le v zdravem, čvrstem telesu; plemenita, jeklena duša se zamore predvsem razviti v nebolnem, telesno nepokvarjenem človeku. Telo, duha in dušo izobraziti tako, da tvorijo harmonično celoto, to je namen sokolski telovadbi.

Do 20.000 slovanskih Sokolov zbere v prihodnjih dneh stotolpa češka Praga. Vsi vzgojeni istim načinom, vsi prošinjani z eno mislijo! Kje je na svetu organizacija, ki vzmore kaj jednakega. In za temi 20.000 jih stoji še 100.000.

Plod je to 40 letnega dela in nič drugega kakor dela. Nastop češkega Sokolstva v tako velikanskem številu, nastop impozanten, jednodušen — je postal mogoč le ob vztrajnosti češkega naroda, ob žilavosti njegovi in jekleni disciplini, kar vse je posledica vzgoje sokolske.

Kako delamo v Sokolstvu, to nam bodo dokazali trije dnevi, od jutra do večera izpolnjeni s pristnim sokolskim delom: s telovadbo. A da smemo to delo pokazati v javnosti, in ne samo pred češko javnostjo, ampak pred očmi vse slovanske in neslovanske javnosti, to je uspeh našega dela. Tisoči mladeničev slovanskih nam bodo dokazovali, da so poslušni in navdušeni obenem stopili pod zastavo domovine svoje, da so v službi naroda, ki mu hočejo posvetiti vse svoje telesne in duševne sile. Tisoči bodo slušali enemu povelju, tisoči napravijo gib telesa na eno besedo; ti tisoči bodo tudi slušali, ko jih pokliče domovina z resnejšo besedo k resnejšim dogodkom.

Pozdravljamo torej zlet vseh slovanskih Sokolov ob srebrnopeni Vltavi, pozdravljamo jih, ki bodo prileteli od Volge sem, pa od Marice, od Save, Drave od Dunava, od Temze in celo od bregov Missisipija. Podoba bude mladega, svežega, vstajajočega — Slovanstva! V čast in ponos bude zlet vsemu slovanskemu svetu, v svarilo in pozor — tujcu.

Slovencev nas gre lepa vrsta na zlet. Na sodelovanje so nas poklicali Čehi, sokolski naši učitelji. Odzovemo se visokemu glasu roga sokolskega. Rama ob rami, bok ob boku stali bomo ponosno v redu s češkim — sokolstvom. Tudi nas kliče v Prago — delo. Delali bomo, gledali, čudili in — učili se!

Politični pregled.

Novo predsedništvo.

Zbornica je dobila predsednika, toda ne Slovana, katerim edino po pravici pripada predsedniško mesto, ker tvorijo absolutno večino v parlamentu. Takoj pri prvem važnejšem koraku se je že pokazala slovanska solidarnost v pravi luči.

Predvsem se ni moglo Poljsko kolo ogreti za slovanskega predsednika in je celo sklenilo že naprej glasovati za nemškega klerikalca. S početka so Čehi mislili, da prodere njihov napredni kandidat s pomočjo socialnih demokratov in ostalih Slovanov razen Poljakov.

Pri konferenci klubovih načelnikov pa se je uvidelo, da češki kandidat dr. Žaček nima dosti nade na zmago in so torej Čehi sami odstopili od zahteve po slovanskem predsedništvu in postavili svojega kandidata za podpredsedniško mesto.

Za predsednika je torej izvoljen nemški krščanski socialc dr. Weisskirchner, za prvega podpredsednika Čeh dr. Žaček, na drugo podpredsedniško mesto je pa prišel Poljak Starzinski. Proti volitvi Starzinskega so protestirali Rusini; ko je bil pa vendar izvoljen, so se čula velika ogorčenja.

Nato so se vršile še volitve zapisnikarjev. Stavil se je tudi predlog, da se ustanovi še dvojce podpredsedniških mest, kar so odobravalе vse stranke v principu. Šlo bo le še zato, katere naj zasedejo ta mesta.

liko ljudi si je pač sličnih in morda tudi enakih na svetu!

Zamahnila je z roko, da je padel daleč nazaj ohlapni rokav in se je pokazala roka tja do komolca.

„Ah, to ste pač moški!“ — je rekla za par hipov s posebnim vzklikom. „Nenadoma pride nad vas in mine pač istotako nenadoma. Kakor pleve zažarite s silnim plamenom, ki že isti hip ugasne. Če vam bo vedno toliko do nje — do tiste davne mladenke, si jo boste pač poiskali. To je po mojih mislih za človeka, ki ljubi, zelo neznačajna požrtvovalnost. In ženske — ali vsaj jaz zahtevam za svoj del, da mi človek, ki ga čislam in ljubim, to, o čemur mi pripoveduje, tudi dokaže. Jaz se na primer rada žrtvujem, oziroma bi se žrtvovala za tistega, ki ga ljubim, ampak zahtevala bi obenem, da stori in mi dokaže isto tudi on.“

Njen govor je bil nekoliko glasen in ognjen. Ko je prenehala, si je popravila z roko lase in gledala potem predse na tla, kjer je ležal majhen rjav pes.

Rutar je strmel v strop, glavo je naslonil nazaj med gardine, sredi katerih je bil njegov obraz čudovito blede. Vse misli so se mu bile nenadoma preokrenile, rodila se je bila iz njih resignacija.

„Moje življenje, glejte,“ — je rekel — „je čudno. Brez sreče je; vedno jo vidim pred sabo, čutim jo že včasih, ali na dosežem je nikoli. Tak se zdim včasih sam

S tem da je izvoljen nazadnjaški Nemec za predsednika, je dobila slovanska večina prvi udarec in se postavila v slabo luč. Nemci se seveda vesele, da je slovanska solidarnost tako trdna! Upajmo, da nastopijo Slovani v bodoče skupno in odločneje za svoje pravice.

Gosposka zbornica.

Gosposka zbornica si je izbrala 21 člensko komisijo, da določi, kakšno stališče naj zavzema zbornica napram prestolnemu govoru. Ministrski predsednik baron Beck je bil vsled sedanjih pogajanj z Ogrsko odločno proti adresi in se zavzemal le za lojalitetno izjavo, kar je vzbudilo precejšnje ogorčenje. Končno se je odločila zbornica za lojalitetno izjavo in opusti adreso.

Nov oddelek ministrstva.

Vlada ustanovi novo ministrstvo, ki naj bi skrbelo za vse politične zadeve. Nemški agrarci predlagajo, naj se ustanovi posebna zemljedeljska akcija, ki bi skrbela predvsem za razna gospodarska, higijenična, socialna in izobraževalna vprašanja zemljelancev.

Najnujnejše stvari nove zbornice.

Preden more zbornica preiti na dnevni red svojega delovanja, rešiti mora še nekaj nujnih predlogov, ki so bili stavljeni že prej. Tu bodo imeli novi poslanci prvič priliko pokazati in skušati svojo silo in moč.

Prvi predlog se tiče finančnih uradnikov, ki so bili za časa volitve prestavljeni za kazen drugam. Drugi predlog se bavi z volitvami v Galiciji, tretji se pa tika starostnega in invalidnega zavarovanja.

Ko razreši parlament te točke, preide k prvemu branju začasnega proračuna, za letošnje leto. Na eni prvih sej poslanske zbornice se bo predlagalo, da tudi parlament izrazi lojalnost napram prestolnemu govoru, kakor je storila gosposka zbornica.

Vlada sama poda v kratkem nekatere osnove zakonov, katere je omenjala v prestolnem govoru. Sicer pa ne bo mogoče dosti izvesti v kratkem letnem zasedanju; glavno delo se začne šele v jeseni.

Marcellin Albert.

Veliko senzacijo je vzbudil te dni Albertov nastop v Parizu. Kakor znano, je on glavni agitator in vodja viničarskega gibanja na južnem Francoskem. Vsled njegovega upliva ga imenujejo tudi „diktatorja Južne Francije“.

Da bi vlada udušila preje upor, ki je razširjen po celem jugu, je skušala dobiti na vsak način Alberta v svoje roke. Dasi ga je policija povsod iskala, se ji vendar ni posrečilo ujeti velikega revolucionarja.

Med tem, ko ga je policija tako pridno iskala, se je on sam zgledal pri ministrskem predsedniku Clemenceauju. Po kratkem razgovoru mu je minister naročil, naj pomiri ljudstvo in se prikloni sodišču, na to ga je pa odpustil pri stranskih vratih, ker ga je policija že zasledovala.

Vest, da Clemenceau ni kršil gostoljubja s tem, da bi svojega gosta, kar bi bil lahko storil, izročil policiji, je delovala čudovito na ljudstvo. Vinorejci, ki so prej preklinjali Clemenceaujevo vlado, so mu naenkrat klicali „slava“ in ga poveljevali zaradi ravnanja z njegovim Albertom.

Albert se je podal na jug. Kakšne uspehe bo imel Clemenceaujev nastop in kam privede vinogradska ustaja, se še ne da s sigurnostjo povedati.

Srbija.

Ministrska kriza v Srbiji je končala s tem, da je odstopil Pašićev kabinet. Vendar pa je bil nato zopet pozvan Pašić, da sestavi novo ministrstvo, v katerem so vsi prejšnji člani razen Protića.

sebi, kakor Ibsenov junak, ki si želi solnce. Kakšen bo konec vsega tega, premišlujem včasih, a odgovor stoji vselej jasen pred mano. To bo namreč smrt, ki bo končala moje logično nezaključeno življenje. Sredi hrepenenja bom menda umrl nekoč, sredi želja po tistom, kar bi me osrečilo.“

Minka je pomisljala in je odgovorila potem mirno in kakor bi govorila z otrokom.

„Vi ste kakor dete. Joče in steza roke, če mu je padla v grapo žoga, a sam si ne zna pomagati. Poišcite, pridobite si tisto, kar mislite, da je v vašo srečo, in končajte svoje večne želje. Po mojih mislih je že za vas primeren čas, da končate svoje mladostno hrepenenje.“

Rutar je vstal, sklonil je glavo in je hodil po sobi.

„Vi me ne razumete,“ — je ponavljal — „jaz nimam sploh nikogar, ki bi lahko z njim govoril tako — od sreča.“

Njegov glas je bil pobit, skoro žalosten.

„Glejte,“ — je nadaljeval — „jaz imam nevesto, ki čisto nič ne ume o življenju.“

Nato je hodil nekaj časa molče po sobi in spregovoril je končno z nenavadno mehkim glasom.

„Vidite“ — je rekel — „jaz bi potreboval nekoga, ki bi mi bil čisto blizu, ki bi postopal časih z menoj kakor z otrokom. Jaz sem čudak, pomislite!...“

Upati je, da pridejo sedaj normalnejše razmere na Srbskem, ker tudi mladi radikali ne delajo več take obstrukcije ke prej, dasi so postavili protestativno skupščino, ko je bilo sestavljeno novo ministrstvo, češ da ni mogoče delati s Pašićem.

Sedaj so se zopet začela med Srbije in Avstro-Ogrsko pogajanja glede trgovinske pogodbe, ki se naj ima skleniti vsaj začasno. Pogajanja se vrše v polnem redu in upati je na povoljni uspeh.

Te dni je predlagal minister javnih stavb v skupščini, naj država najame 15—20 milijonov dinarov posojila za zgradbo javnih poslopij. Skupščina je soglašala, da se prične z zgradbo novega parlamenta že prihodnjo spomlad, ker staro poslopje ni vredno časti zbornice, niti ne odgovarja zdravstvenim pogojem.

V kratkem se ustanovi novo poslaništvo v Cetinju, generalni konzulat v Kairu in trgovsko-politična sekcija v ministrstvu za zunanje zadeve.

Ko uredi Pašić vsa nujnejša opravila in posle, se poda na počitnice v kakšno mesto ob jadranskem morju: le ako bi bila poganja z Avstrijo uspešna, ostane toliko časa v Belgradu da se sklene začasna trgovinska pogodba.

Avtonomija musliminov.

Bosanski mohamedanci zahtevajo že dolgo popolno avtonomijo na verskem polju. Vršila so se že razna pogajanja z vlado, ki pa niso privedla k nikakemu cilju. Po novejših poročilih pa pogajanja zopet napredujejo in bosanska vlada je že povabila zastopnika musliminov, da se z njimi pogovori o spornih točkah.

Da je stvar že tako daleč prišla, je zasluga barona Buriana, ki je obljubil deputaciji musliminov, da bo skrbel po svoji moči, da se njih želja uresniči.

Macedonija.

Macedonija je vedno še prizorišče krvavih izgrediv. Po celi provinciji vedni nemir, vedno klanje in ropanje. Turško vojaštvo, ki prihaja med mirno prebivalstvo, vpri-zarja dostikrat strašne izgrede. Tudi razne vstaške čete niso mnogo boljše v tem oziru.

Vsako spomlad se pojavljajo znova velike množice vstašev, ki izpopolnjujejo svoje vrste z dobrovoljci sosednjih držav in se bijejo za svobodo rodne zemlje. Ko bi bile vse te čete složne, bi že davno prišlo do zaželjene avtonomije. Ker se pa vstaši sami pobijajo vsled verskega in narodnostnega sovraštva, nima Turčija preveč dela in skrbi.

Grške čete vedno plenijo in pustošijo mesta in vasi potem pa trobijo v svet o nasilju srbskih in bolgarskih čet, ki seveda maščujejo prizadete krivice, požige in umore.

Tudi bolgarske in srbske čete se dostikrat spopadejo med sabo. Dasi skušate oficijalna Srbija in Bolgarija, ki živite v dobrih prijateljskih odnosih, te napade zakrivati in jih semintja zagovarjati, opravičevati in tudi preprečiti, čitamo vendar skoro vsak dan o pobjah srbskih in bolgarskih čet med seboj.

Zato očitajo Srbi, da dela Bolgarska za svojo propagando in skuša pobolgariti Macedonijo, Bolgari pa trde, da propagirajo srbske čete za Veliko Srbijo.

Težko pričakuje cela dežela miru, da bi se mogla uspešno razvijati, seveda je to pod turškim jarmom nemogoče. Zato pa hoče obrniti Macedonija vso pozornost na se in skuša spraviti macedonsko vprašanje pred novotvorjeno haško mirovno konferenco, ki naj odloča o njeni usodi.

Pred vsem zahtevajo avtonomijo Macedonije pod krščanskim guvernerjem. V slučaju avtonomije ni izključeno, da postane guverner Macedonije črnogorski princ Mirko.

Minka je sedela istotako s prekrižanimi rokami v naslonjaču, samo oči, ki so gledale vanj, so bile postale nenavadno ljubeznjive.

„Kako sentimentalni človek ste vi!“ — je rekla, in njen glas je bil tako topel, kakor veter, ki dahne od juga meseca aprila.

„Čemu vse te težke in neprijetne misli, gospod Ivan? — Človek nikoli ne ve — morda je tista sreča, ki si jo vi želite blizu, samo korak je mogoče do nje, do vsega morda, česar je željno hrepenete srce. Ukrenite nekaj, majhno se žrtvujte“ — ga je prosila in potem mahoma utihnila.

„Kam,“ — je vprašal — „kam, kako?“

„Kakor otrok ste“ — je odgovorila — „kakor otrok, gospod Ivan!“

Iz njenih oči je sijala čudovita ljubeznjivost, vstala je, storila je korak proti njemu, in tudi on se je ustavil.

To pa je bilo baš takrat, ko so se odprle duri, in je stala na pragu Rutarjeva mati.

„Kak mraz je“ — je rekla, mela je roke in se ustavila potem pri peči. „Napravita se“ — je zapovedovala potem — „in pojdiva v cerkev, zakaj Sveti dan je. Danes mora biti vsak kristjan pri treh mašah!“

(Sledi)

Dnevne vesti

a) domače.

— **Hribarjevo glasilo** bo v kratkem začelo izhajati. „Narod“ piše glede tega: „Da si narodno-napredna stranka ustanovi svoj organ, in sicer vsled dogovora med dr. Tavčarjem in županom Hribarjem, ki oba soglašata v tem, da mora ostati „Slovenski Narod“ neodvisen list, ki naj zastopa interese svobodomiselnih slovenskih elementov, ne da bi mu bile vezane roke v kateremkoli oziru. Pri razmerah, ki vladajo pri nas na Slovenskem, pred vsem pa na Kranjskem, kjer je klerikalizem v najbujnejšem cvetu, je v interesu svobodomiselnih stvari naravnost potreben list, ki ni vezan ne na zgoraj ne na spodaj in ki lahko zastopa napredna načela odločno in konsekvntno ne oziraje se ne na levo, ne na desno. Ker pa stranka mora vendarle imeti svoje glasilo, je naravno, da se je jelo resno pretresovati vprašanje o ustanovitvi lista, ki bi naj zastopal stranko na zunaj kot njen oficijalni organ. Ta načrt je sedaj dozorel. V kratkem prične narodno-napredna stranka izdajati svoj list, ki bo izhajal kot tednik in se bo tiskal — bojimo se, da zadene gospode okrog „Slovenca“ kap — v „Narodni tiskarni“! — Novo glasilo bo imelo torej glede svobodomiselnosti vezane roke. Da bo stalo v nasprotju s „Slov. Nar.“ je samoobsebi umevno, če bi tega ne bilo, bi ga sploh ne bilo treba ustanavljati. To nasprotje se bo seveda na vse načine poskušalo prikrivati, iz tega pa ne more slediti drugega, kakor vedno večja zmešnjava. Radovedni smo na to nenaravno ravnanje v katerem bodeta živela ta dva sovražna si brata.

— **Slovinci se sami tepemo.** V uradnem listu „Ljubljancanki“ od 25. t. m. nahajamo sledeče veleznatične zanimivosti: dva razglasa c. kr. okrajnega šolskega sveta v Litiji glede razpisa učiteljskih mest v popolnoma slovenskih krajih; oba sta samonemška. Natečajni razpis c. kr. deželnega predstestva, glede mesta okrajnega gozdarskega tehnika v logaškem okraju je tudi samonemški. C. kr. okrajno glavarstvo v Litiji oddaja mesto pisarniškega pomočnika, c. kr. deželnosodno predstestvo razpisuje dve mesti sodnih pristavov, samo v blaženi nemščini. No, to naše Kranjce še ne vznemirja, pride pa še nekaj lepšega: Slavniki kranjski deželni odbor razpisuje mesti sekundarija in volonterja edino v nemškem jeziku. Posrečilo se je torej Barbotu pomesti z dosedanjim uradnim jezikom na deželnem dvorcu. To pa še ni vse: Ravnateljstvo I. državne gimnazije — strmino — tudi ravnateljstvo II. državne gimnazije in tudi ravnateljstvo cesarja Franca Jožefa gimnazije v Kranju razglasajo važne razglase tičeče se vsprejema novih dijakov in tičeče se vsprejemnih izpitov samo nemški! Mogoče sta pa Levec in Črnivec prav imela? Mogoče bo pa Proft, bo pa Nemec tisti, ki se bo upal prvi javno pokazati, da stanuje na Kranjskem tudi nekaj Slovencev in bo morda vsaj dvojezične razglase oddajal? — Sramota nad sramoto!

— **Afera Barbo.** Odmev, ki je nastal za našo narodnost sramotilen čin nemškega grofa v našem časopisu je bil skoro enak ničli. To dejstvo jasno kaže, da naše časopisje ne izpolnjuje svoje najvažnejše naloge. Razen krepke besede „Gorenjca“ nismo čuli nobenega glasu. Vendar je pa ravno ta nastop tako značilen za naše skrajno slabe razmere, da bi zaslužil največjo pozornost. V slovenski deželi kranjski, v slovenski korporaciji sedi grof, ki sme nemoteno in s pritrjevanjem svojih v narodnem oziru na sramotni nižini stoječih soodbornikov Slovencev zanašati nemško narodno nestrpnost v slovenske dobrodelne zavode, sme na najponiževalnejši način opsovati zdravnika Slovenca, ker je le-ta čutil krivičnost in zanikrnost sistema ki vlada v našem deželnem dvorcu, in je na svojo roko zahteval vsaj ne samo nemških dopisov, ko je vendar po zakonu upravičena le slovensčina! Ta predrzneš sme uradno v nemškem jeziku na svojo roko examinirati slovenskega uslužbenca in ga potem zapoditi z besedico „Hinaus“ (Vun!) iz službe; sme oropati prenapolnjeni bolnišnični oddelki nujno potrebnega zdravnika in s tem spravljati v smrtno nevarnost bolnike Slovence, samo, da se nasiti razdražena germanska jeza! Povsod drugod bi tak čin povzročil šum v časopisu in javnosti sploh, ki bi imel posledice, da bi krivec frčal ne samo iz odbora ampak iz cele dežele; samo naše časopisje pa molči. In zakaj? Ker se iz afere ne da v momentu kovati strankarskega kapitala, ne more v momentu reči da so zakrivila klerikalci tega so krivi liberalci; ena in druga zalega ima namreč po dva zastopnika v deželnem odboru, na katere smo v narodnem oziru res lahko ponosni. Ker ni mogoče krivde podtikati drugemu v čevlje, zato molčijo. In naše vprašanje je samo, je-li kdo liberalci ali klerikalci, nikdo se pa ne spomni, da bi bilo treba, da smo Slovenci! Fej!

— **Organizacija zdravnikov.** Nemci so tudi v tej organizaciji zahtevali nemški poslovni jezik. Zahteva bi bila predrzna, če bi bili Slovenci v veliki večini. Ker pa imamo pri nas samo liberalce in klerikalce in bore malo Slovencev, so bili Nemci sigurni svoje zmage in so s svojim predlogom tudi prodrli. Pošten Slovenec gotovo ne bo sedel v taki organizaciji.

— **„Deutsche Stimmen aus Krain“** je naslov nekega lističa najnavadnejše vrste, ki životari ob samih lažeh in najperfidnejših izmišljotinah o nas Slovencih. V svesti si svoje nepoštenosti in podlosti se skriva v sobotno številko graškega „Tagblatt“-a. Ta listič je torej napravil predrzen, a vendar naivno - skromen poskus, da bi opral nečuvnen nastop grofa, deželnega odbornika napram zdravniku dr. Reji. Listič je storil to „po svoje“. Da se pa taki ponosrečeni poskusi ne bodo množili nudimo grofu Barbotu in njega zastopajočim listom opetovano ono vrv, ki ga bo na vsak način izlekla iz afere; naj se izgovori na svojo že prirejeno psihično defektost; to bo vsakdo verjel in vsak zdravnik mu bo pritrtil.

— **Peerz**, kranjski, nemški „deželni“ šolski nadzornik, to se pravi, rad bi bil; doslej še ni niti gotovo, ali bo za Kočevje ali ne; vsekakor se lepo priporoča; zakaj „Grazer Tagblatt“ piše z dne 28. junija, da je Peerz dne 13. junija nadzoroval ljudsko šolo v Stalcarjih in da ga je pri tem spremljal glavni referent nemškega šulferajna, gospod dr. Träger z Dunaja!!

— **Občinske volitve na Travi — razveljavljene.** Da bijemo ob naših narodnih mejah na Koroškem in Štajerskem Slovenci nadčloveški boj za svojo narodno eksistenco — je znano marsikom. Manj znano pa je, da so celo na Kranjskem občine, ki le komaj in komaj vzdržujejo srditi naval sovražnega tujca. Med take občine štejemo občino Travo na kočevski meji. Na Travi so bile 6. aprila t. l. občinske volitve in skupnemu naporu nekaj privdanih takoimenovanih Nemcev in okrajnega glavarstva v Kočevju se je posrečilo, občino izročiti v roke nemškutarjem. Vse priprave za te občinske volitve kakor volitev sama so se vršile tako zelo nepostavno, da se je župan sam g. Wessel — Nemec po rodu —, ki je moral voditi volitve, kot poštenjak zgražal nad takim postopanjem ter je glede protesta proti volitvam odločno stopil na našo stran. Čast mu! Hočemo navesti le nekatere nepostavnosti tega volilnega boja. V reklamacijski komisiji sta bila dva Nemca, znani in zloglasni učitelj Hans Lakner in Franc Lipovic. Ta dva člana reklamacijske komisije sta kar meni tebi nič sama reklamirala volilce v imenik in iz volilnega imenika, potem pa tudi sama sodila o svojih reklamacijah, črtala ali vpisala volilce v imeniku. Bila sta torej stranka in sodnik v eni osebi! In kako sta reklamirala? Mnogo volilcev sta črtala iz imenika z enostavno trditvijo, da niso avstrijski državljani in nihče ni preiskaval, ali je res ali ne. Zopet celo vrsto volilcev sta pa vpisala v volilni imenik, češ da plačujejo davek, ne da bi se bil kdo prepričal o resnici te trditve. Druge volilce, ki so notorično posestniki in ki plačujejo davek, so črtali. V nekem slučaju so črtali iz imenika posestnika, ki je po tustu prevzel posestvo, pač pa vpisali njegovega tasta, ki torej ni več posestnik. V drugem slučaju so pa napravili ravno narobe, črtali so iz imenika mater, ki je posestvo izročila sinu, ter vpisali sina kot volilca. Okrajno glavarstvo je vse to postopanje kratkomočno odobravalo in odobrilo, sodbo Laknerjevo je napravilo za svojo sodbo. Neko pritožbo proti odločbi reklamacijske komisije je na kratko zavrnilo, češ da je pritožba bila vložena prepozno, dasi je bila vložena popolnoma pravočasno. Slučaj je nanese, da je v občinah Travi in Dragi pred volitvijo izbruhnila nalezljiva bolezen: ošpice. V desetih dneh je bilo 45 bolnikov. Več jih je pomrlo. Toda glavarstvo, opozorjeno od županstva, da se utegne bolezen ob volitvi, ko pridejo popolnoma zdravi ljudje v okuženo Travo, raznesti tudi v druge občine, ni bilo samo popolnoma gluho za vsako svarilo, ampak je županstvu naravnost ukazalo (!), da mora odrediti volitev na 6. aprila. Seveda ves svet ve, zakaj se je Nemcem in glavarstvu tako zelo mudilo v volitvah. Mnogo naših volilcev je bivalo ob tem času v šumah na Hrvaškem. Prišli bi domov še le čez kake tri tedne, potem pa bi Nemcem vsak up na zmago seve splaval po vodi. Proti dvema tako silnima zaveznikom so bile našincem seveda vezane roke. Sklenili so vsled tega, da se te na tako nepostaven način pripravljene volitve ne udeležijo. Od 155 volilnih upravičencev je potemtakem prišlo na volišče le — 45 volilcev in še teh mnogo z grožnjami prisiljenih. Volilca III. razreda Janeza Lorenca so nasprotniki siloma privlekli na volišče. Pri volitvi je držal listek ki so mu ga potisnili v roke in ki je na njem imel napisane kandidate; a izrekel ni nobenega imena. Član komisije Pospisil je volilec vzel listek ter z listka bral imena kandidatov, kar je seveda proti jasnemu določilu zakona, ki določuje, da mora vsaki volilec imenovati može, ki jih hoče imeti za odbornike. Prepričani smo torej bili, da bo vlada vsled pritožbe Slovencev zadnje občinske volitve na Travi morala razveljaviti, ako nam sploh še gre kaj pravice. Tako se je tudi zgodilo, ker

drugače ni moglo biti. Vršile se bodo torej nove volitve. Priporočamo pa slavniki vladi, da naj kočevsko okrajno glavarstvo že vnaprej poduči, kako mora postopati, da ne bo proti zakonu in da ne bo treba potem volitev zopet — razveljaviti. Vrlim bojevnikom za slovensko stvar na Kočevski meji pa izrekamo popolno priznanje; ne sleparstvo ne surova sila od strani sovragov Nemcev naj jih ne zbega. Zmaga mora biti naša!

— **Surovež.** 24 letni Ivan Neuhold, čistilec oken pri trdnici Karbl v Ljubljani, je iz osvete, da ga je gospodar spodil iz službe, zagrabil njegovo kokoš in jo tako dolgo tolkel ob plot, da so ji čreva izstopila. Suroveža so zaprli.

— **Ne igrajte se z ognjem.** Strašno nesrečo je povzročil v Mostah pri Ljubljani na kresni večer 21 letni Albin Somrak, ki je igraje metal v zrak bengalične užigalice, katerih jedna je padla na slamnato streho, ki se je takoj unela. Dasiravno je takoj pričel gasiti, vendar ni mogel ognja ustaviti, ki se je naglo razširil tudi na sosedna poslopja in vpepelil do tal hiše, oziroma gospodarska poslopja posestnikov Ivana Kušarja, Jožefa Kušarja, Ivana Cundra in Matevža Blažiča. Razen domačih gasilcev so prihitela na pomoč tudi gasilna društva iz Ljubljane, Štepanje vasi, Vevč in Bizovika. Še-le ob 2. uri zjutraj se je posrečilo gasilcem omejiti ogenj. Kolikor se da škoda do sedaj presoditi, znaša okolo 12.000 K. — Isti dan je pogorel na Selu pri Ljubljani kozolec mizarja Matije Lavriča, ki ga je užgala neka 4 letna deklica.

— **Iz deželne blaznice** na Studencu sta ubegnila dva bolnika. Anton Poznik, eden od njih pobegnil je že opetovano.

— **Otrok utonil.** 16. t. m. zvečer je popustila Ivana Ambrožič iz Zaboršta pri Dolu svojega poldrugo leto starega otroka v družbi dveh drugih otrok, starih 5 in 8 let pri potoku Mlinica. Dočim sta se starejša dva igrala, je padel najmlajši otrok v potok in utonil.

— **Eksplodizija** v Ruprčvrhu pri Novem mestu je preteklo soboto ob deveti uri zvečer eksplodiral plin v trenutku, ko je vstopila kuharica v dotično shrambo z gorečo svečo, hoteč pogledati, odkod prihaja neprijeten duh. Kuharica je močno obžgana, a je upati, da ozdravi. K sreči je dekle tekla v travo in udušila ogenj na sebi. Tudi kuhinjska dekla je poškodovana, a le lahko. Vrata v shrambo je kar razneslo.

— **Nesramno nemško izzivanje.** Notar Wiesthaler iz Slov. Bistrice, ki živi skoro izključno od Slovencev, je tako predrzen, da pritiska na pisma, namenjena slovenskim strankam, nemški šulferajnski kolek „Deutscher Schulverein 1880“. Zavedni Bistričanje in okoličani, odgovorite vendar temu nesramnežu, kakor mu gre!

— **Okrajna učiteljska konferenca** za okraja okolica Celje in Šmarje bo de petek, dne 28. junija t. l., v okoliški deški ljudski šoli v Celju. Pričetek ob 9. uri dopoldne.

— **Zagrizenost ptujskih nemškutarjev** je tako nesramna, da ne bje samo naravnemu človečanstvu, temveč direktno zdravi pameti v obraz. Ko je dne 6. t. m. v Skorbi pri Ptuj gorelo, se je napotila mestna požarna bramba na pomoč. Toda ko je med potjo zvedela, da gori v slovenski vasi, se je kratkomočno vrnila. To je naravnost brezvestno. Sicer pa popolnoma vredno posurovele nemške druhal.

— **Novice iz Štajerskega.** Štefanu Štifterju, posestniku iz Spodnjih Strukovcev, je dne 29. majnika t. l. strl oprsje voz, naložen s kamenjem, ki se je v nekem klancu v Vadarcih na Ogrskem nanj prevrnil. — Avtomobil grofa Batjana je splasil hlapcu g. Šifterja iz Radgone, konje tako, da so voz, ki so bili vanj vpreženi, prebrnili na hlapčev nogo, da mu jo bodo morali najbrž odrezati. — Na poti iz Celja proti Teharjem je neki pijan vojak, po imenu Bračič napal z bajonetom nekega uslužbenca štorškega premogokopa, ter ga tako udaril po desni strani glave, da se mu je curkoma vtila kri. Napadenec je privel vojaško stražo, pred katero se je pa Bračič skrtil v stranišče. Ko so ga našli, se je straži uprl s tako silo, da so ga le s težavo aretirali. Pri tem pa je napadenca še enkrat udaril.

— **Občinske volitve v Pulju.** Laška kamora je zmagala proti gospodarski stranki pri občinskih volitvah za III. razred z 2217 proti 2067 glasovom, torej z borimi 150 glasovi večine. Kako se je Lahom posrečilo dobiti to večino, tega pač ni potreba komentirati.

— **„Kmet“ častni naslov.** „Edinost“ piše: Deželni svetnik Bodieni Filene je izdal nastopni razglas: „Opaža se, da se vedno bolj opušča naslov „kmet“, zlasti od strani oblasti. Jaz bom odslej častni naslov „kmet“ v uradnih spisih vedno rabil in odstranil malopomemben naslov „posestnik“, saj vem, da naši častiti kmetovalci niso samo posestniki svoje zemlje, ampak jo tudi pridno obdelujejo.“

— **Mačeha.** „Edinost“ piše, da se je javilo tržaški policiji, da se nahaja pri g. Mariji Ostranski v Briščekih, okr. glavarstvo Sežana, neka šestletna deklica, o kateri se ne ve, čegava da je. Okrajno glavarstvo je zaslislalo deklico, ki pa ni hotela povedati nikakega imena, ne svojega, ne očetovega. Povedala je samo, da jo je imela vedno zaprto v sobi, ji dajala jesti samo enkrat na dan, in po zimi

imela za odejo samo jedno rjuho. Oče njen se nahaja baje na Sv. Gori pri Gorici in zato je pobegnila od svoje mahehe ter se napotila iskat očeta. Med potjo je zašla v Briške in tam jo je sprejela g. Ostranska. Policija išče sedaj kruto maheho.

— **Novice iz Trsta.** Pred porotniki sta sedela preteklo soboto 18 letni Karol Styl in 16 letni Josip Günther, sobarja v hotelu Bristol v Opatiji. Styl je ukradl grofici Hamedžan v imenovanem hotelu uhan, vreden 1000 K in Günther ga je nesel zastavit na Reko v zastavljalnico, kjer so ga prijeli. Zagovornik je predlagal porotnikom oprostitev mladim tatov z ozirom na njih mladost in ker je bil to njun prvi greh, za katerega sta že s strahom in s preiskovalnim zaporom dovolj kaznovana, ki ju bo gotovo obvaroval nadaljnjih prestopkov. Porotniki so ju oprostili. — 26 letni Peter F. je v soboto ob 9. uri zvečer iztrgal v ulici dei Pallini neki gospe iz rok torbico, v kateri je imela 2 K denarja in naočnike, ter potem zbežal. Redar, ki je videl ta čin, je tekel za njim ter ga ujel v ulici Sv. Mihaela. — Zadnji čas umira za tetanom, krčem, ki je prav lahko posledica prav malih ran, v Trstu precej oseb. Tako je v soboto umrl za to boleznijo 17 letni D. Kovačič, ki se je ranil ko je v trgovini g. A. Žgura prenašal neki zaboj. Ta bolezen se pojavlja posebno, če je dotična rana bila ponesnažena s prstjo, cestnim prahom, peskom. Najnevarnejša je v tem oziru gnojena prst. Gotovo je bil tudi gori omenjen zaboj že vsled prekladanja po kakih gori omenjenih tvarin ponesnažen, zato je pa majhna rana po njem prizadela rana postala smrtonosna. Treba je vsako rano najvestneje izprati, istisniti in očediti!

— **Velekoristen izum Hrvata.** Šandor pl. Jackovski, sodnik v Jaski je izumel električno pripravo, ki avtomatično prepreči trčenje vlakov. Ministrstvo je pozvalo Jackovskega, da mu predloži dotični stroj v pregled.

— **Vesti iz Hrvatske.** Profesor Bazala piše v listku „Hrvatske“ že več časa o ustroju in značaju ljudskih vseučilišč. — Cesar je sankcioniral zakon o gradnji nove zgradbe za knjižnico zagrebskega vseučilišča. — Dunajski dopisnik „Hrvatske“ poroča, da mislijo za Plojem iz Šusteršičevega kluba izstopiti še trije poslanci ali položiti mandate, ako se ne najde način skupnega jugoslovanskega dela v parlamentu. — Namesto prof. dr. Andrića prevzame dramaturško mesto pri zagrebskem kazališču Ivo Vojnović, znani dramatičar. — „Dom“, glasilo Radićeve „kmetijske stranke“, imenuje „važen“ članek o federalizmu, ki ga je prinesla „Nova Doba“. — Rektorjem zagrebskega vseučilišča je izvoljen za bodoče šolsko leto profesor pravne fakultete dr. Milivoj Mavrović.

— **Za vojaštvo** izda Avstrija skoro 10 krat več nego za vse šolstvo, namreč povprečno do 340 milijonov kron na leto. Vsak vojak stane našo državo 1175 K na leto. Vojaški davek je tako visok, da mora vsak državljan plačevati zanj okroglih 16 kron na leto, pri tem pa še izgubi gospodarstvo ravno najmočnejše in najspodobnejše ljudi za delo. Vendar si moremo pri vsem tem v Avstriji še čestitati, ako pogledamo koliko stane vojak v drugih državah. Tako stane vojak v Italiji letnih 1535 K. na Francoskem 1633 M, na Angleškem 2045 K, v Nemčiji seveda. kjer se ne boje drugega nego Boga, največ, namreč 2151 K na leto.

b) tuje.

* **Grozovit vihar** je divjal nedavno po Zedinjenih državah, posebno v pokrajinah Illinois, Kentucky in Indiana. Ker je tudi telegraf po večini uničen, se še ne ve dosti o posameznostih. Toliko je gotovo, da je razdanih nad 50 hiš, mrtvih je 20, ranjenih okoli 60 oseb. Neko žensko so našli precej daleč od njene razdejane hiše in sicer sredi vej nekega drevesa, ki je kjuvalo viharju.

* **Moč kolonizatorjev** leži navadno v alkoholu. Žganje je bilo v rokah Špancev, Portugizov in Angležev najbolje sredstvo za pridobitev kolonij in za telesno in moralno uničenje prebivalcev dotičnega ozemlja. Nemci — narod, ki naravnost kupčuje z božjim strahom — slede tem „slavnim“ kolonizatorjem z uvaževanjem žganja v Kamerun in Togo in zadnji čas je že bil, da se je oglašil poslanec Erzberger v nemški državni zbornici zoper to sistematično uničevanje črncev v nemških kolonijah. Če bo le pomagalo.

* **Zveza Azije z Ameriko.** Rusi so napravili načrt, da zvežejo Azijo z Ameriko s podmorskim tunelom, ki naj bi imel dolžino 90 kilometrov. Car je ta načrt že odobril.

* **Uprava Bosne in Hercegovine** se, kakor se domneva, v kratkem temeljito izpremeni. Fem. Varešanin, mož, ki dobro pozna bosanske, dalmatinske in hrvatske razmere in ki sam izhaja iz ljudstva, prevzame poveljstvo vojaštva, civilne uprave pa se menda poveri hrvatskemu banu. — Kaj se hoče res Avstrija tako „spozabiti“, da sama stori prvi korak k zbližanju Bosne in Hercegovine, Hrvatski in Dalmaciji?

* **Kobilice** so se pojavile v Najduškem komitatu na Ogrskem v taki množini, da so vsa polja v nevarnosti. Ker se jih ne morejo ubraniti, je velika nevarnost, da ne napravijo pri svojem potovanju, ki se vleče na zapad, še drugod enake škode.

* **Kandidati na Dunaju.** Glavni volilni odbor dunajske liberalne stranke je baje sklenil kandidirati v izpraznjenem rotovškem okraju bivšega ministrskega predsednika dr. Körberja, katerega naj bi šla prositi posebna deputacija, naj sprejme kandidaturu. Če dr. Körber ponudbo sprejme in če bo od strani krščanskih socialcev res kandidiral ex-minister pl. Wittek, stala si bosta tu kot protikandidata nasproti dva bivša — ministra. Kakor je splošno mnenje za pl. Witteka v rotovškem okraju ne stojijo šanse tako dobro, kakor so stale pri glavnih volitvah za dr. Luegerja, župana dunajskega.

* **Državni poslanec Bebel**, znani voditelj nemške socialne demokracije in pisatelj, je v Berlinu nevarno obolel.

Prosveta.

Za slovensko univerzo in slovenske srednje šole priredili so slovenski akademiki, združeni z zastopniki hrvatskih, srbskih, čeških in poljskih dijakov, sijajen manifestacijski shod v Gradcu. Na shodu so bile sprejete sledeče resolucije:

I. Slovensko visokošolsko dijaštvo, zbrano na javnem zborovanju v Gradcu, dne 24. junija 1907 opozarja visoko vlado, da postavno zajamči izpolnitev sledečih zahtev:

1. Takoj naj se prične s pripravo za ustanovitev popolnega slovenskega vseučilišča v Ljubljani!

2. Slovenska pravna fakulteta se otvori takoj, ker so zato dan vsi predpogoji.

3. V vseh srednjih šolah — gimnazijah, realkah in učiteljskih — v slovenskih delih avstrijskih kronovin se uvede takoj splošni slovenski učni jezik, njihova uprava pa naj se presnuje tako, da bode odgovarjala dejstvenemu razmerju narodnosti učencev.

4. Ustanovi naj se drugo češko vseučilišče v Brnu!

II. Zborujoči slovenski dijaki v Gradcu prosijo vse slovenske državne poslance, da delujejo najodločneje z vsem svojim vplivom na to, da se čim preje uresničijo navedene upravičene zahteve.

Pisarna družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani nam poroča: Družba sv. Cirila in Metoda izda gostilniške listke. Prazna stran se porabi za račun, na drugi strani pa bodo nameščeni inserati. Ker se gostilniških listkov na tisoče razkropi med ljudi, ponuja se na ta način p. n. trgovcem in obrtnikom najlepša prilika, da potom inseratov obvestijo občinstvo o svojih podjetjih. Kdor bi hotel inserirati, naj se blagovoli čim prej javiti družbini pisarni.

Družba sv. Cirila in Metoda prosi tem potom cenjene dopisiljatelje, da naj vselej omenjajo, kateri zneski so se nabrali v nabiralnikih, da družba lahko natanko zabeleži in izprevidi, ali store nabiralniki svojo dolžnost, oziroma če se izplača nakupiti še novih nabiralnikov. Zneski nabiralnikov naj se pošiljajo mesečno na družbo. Kdor želi poštovanilnih položnic, obrne naj se na družbo in dobi jih s povratno pošto več komadov.

Praznik sv. Cirila in Metoda se bliža. Ko boste zagrali kresove po naših hribih, naj zaplame tudi vaša srca dejanske ljubezni rodoljubja. Poletni čas je čas veselja in dela. Pogoste so bile vsako leto veselice v korist družbi sv. Cirila in Metoda; njih število se ne sme letos skrbiti, temveč povečati. Družba ima vedno več stroškov, imeti mora tudi več dohodkov. Prirejajte veselice, ki pa naj bodo v zvezi z malimi stroški, da bo imela družba več dohodkov. Častite narodne dame, prosimo vas podpore! — Slavna narodna društva, storite svojo najsvetejšo dolžnost svojemu narodu! — Dijaki, ko boste snovali ob počitnicah veselice, ne pozabite rodoljubne naše družbe!

Gospodarstvo.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kränjske, ki praznuje letos sto in štiriidesetletnico svojega obstanka bo v četrtek, dne 27. junija t. l. ob devetih dopoldne v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani. Spored:

1. Predsednik prične zborovanje.
2. Poročilo o delovanju glavnega odbora l. 1906.
3. Predložitev družbenega računa za l. 1906. in proračun za l. 1908. (Račun in proračun se dopošljata gg. družabnikom o pravem času.)

4. Volitev predsednika na mesto po pravilih izstopivšega dosedanjega družbenega predsednika gospoda Otona pl. Detela, deželnega glavarja, graščaka itd. v Ljubljani.

5. Volitev petih odbornikov v glavni odbor na mesto po pravilih izstopivših gg.: Václava Gola, c. kr. dvornega svetnika na Dunaju; Henrika barona Lazarinija, graščaka v Smledniku; Josipa Poganiča, posestnika v Podnartu, državnega in deželnega poslanca; Viljema Rohrmanna, pristava kranjske kmetijske šole na Grmu in dr. Tomaža Romiha, ravnatelja meščanske šole in župana v Krškem. Novo volitev za prvega gospoda je izvršiti za dveletno dobo in za ostale gospode za triletno dobo.

6. Predlog glavnega odbora glede izpremembe družbenih pravil v zmislu sklepa lanskega občnega zbora, ki naj predvsem omogoči primernejše in lažje imenovanje ter stalno nameščenje družbenih uradnikov in slug.

7. Poročila in predlogi odborovi.

8. Poročila in predlogi podružnični.

9. Nasveti in prosti govori posameznih družabnikov.

Agrarne stranke. Židovsko časopisje zastopa v politiki in v gospodarstvu vedno tako stališče, ki poudarja in poostreje nasprotstva, ki vedno vpije o nespoljivosti raznih krajevnih in gospodarskih interesov. Te načela vpeljali so židje tudi v socialno demokracijo, ta načela zastopajo tudi v svojem internacionalizmu, kjer pravijo, da stoje stanovske razlike nad narodno celokupnostjo, to stališče zavzemajo tudi sedaj, ko so nastopile agrarne stranke, o katerih trdijo da se niti s socialističnimi niti z meščanskimi ne morejo zvezati zaradi nasprotstva interesov. Ta hujskajoča in razdirajoča politika pa nima drugega namena, kakor skrbeti za procvit židovskega kapitala in židovske spekulacije. Čim ojstreša so nasprotstva tem bolje se godi parazitom, izsesalcem, ker spekulirajo z diferencami in krizami.

Organ avstrijskih nemških agrarcev „Deutsches Agrarblatt“ je svoje stališče do industrije z ozirom na to hujskajočo politiko jasno začrtalo. Agrarna stranka pobija predvsem one socialne in gospodarsko-politične nazore, kateri so pod imenom „manchesterliberalni“ dovedli do tega, da se gospodarsko uspevanje posameznika doseže na stroške skupnosti. V tem motenju gospodarskega ravnotežja vidi nemška agrarna stranka ne samo gospodarsko, ampak tudi socialno in narodno nevarnost. Ta stranka stremi pred vsem za to, da se doseže tako gospodarsko stanje, v katerem je kriza izključena, t. j., da se menjava prehitro nadprodukcija in nezmožnost spraviti industrijske izdelke na trg.

Ta cilj se pa da le na ta način doseči, če naša industrija v prvi vrsti domači trg preskrbuje z industrijskimi izdelki in se šele potem bavi z izvozom v tuja carinska ozemlja. Čim več se tedaj doma kupi, temveč se bo prodalo domačih industrijskih izdelkov in tembolj bo tudi industrija sama neodvisna od čisto menjajoče se mednarodne konjunktore.

Avstrijsko poljedelstvo pa tvarka predvsem ravno ta notranji trg, ki naj bo za nakupovanje čim sposobnejši. Ravno radi tega je med interesi poljedelstva in industrije mnogo skupnega, podpirati je tedaj vsako podkrepljenje industrije, če stremi za povzdigo domačega konsumna ne sme se pa dovoliti niti z ozirom na industrijo samo, niti z ozirom na mirni razvoj našega celokupnega gospodarstva, da se v korist posameznih industrijskih strok, da se poveča izvoz na stroške poljedelstva. Taki nazori v zvezi med poljedelstvom in industrijo, gotovo zadnji ni sovražno, marveč je edino pravilni, ki pravi interes vseh delavskih stanov v enaki meri vpoštevata.

Da pride za nas Slovence tudi edino to stališče v poštev, da je treba tudi nam biti gospodarska celota ne pa posamezni odlomki, to je vsem jasno, samo našim socialistom ne, ki svojo učenost zajemajo direktno iz židovskega vira.

Splošna zveza avstrijskih poljedelskih zadrug na Dunaju je imela koncem leta 1906. pridruženih 3972 raiffeizenskih posojilnic, med temi 172 kranjskih (Zadružna zveza), 255 štajerskih, 82 koroških, 55 Celjske zveze, 17 gorških (Goriška zveza gospodarskih zadrug in društev). Vseh združenih zadrug pa je bilo v Splošni zvezi 5015, ki so bile porazdeljene na 18 raznih zadrugh zvez.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo Dobo“! — Zahtevajte list po vseh gostilnah in kavarnah!

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!